अमरावती महानगरपालिका, अमरावती

अंदाजपत्रक
२०२५-२०२६

सन २०२४-२०२५ चा सुधारीत व
सन २०२५-२०२६ चे अंदाजपत्रक

अमरावती महानगरपालिका
सन 2024-25 चे सुधारित व सन 2025-26 चे प्रस्तावित अंदाजपत्रकाबाबत मा.आयुक्त तथा प्रशासक यांचे निवेदन.

दिनांक- 21 मार्च , 2025

महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियमाचे कलम **95** नुसार प्राप्त अधिकारां अन्वये सन **2024-25** चे सुधारित व सन **2025-26** चे प्रस्तावित अंदाजपत्रक सादर करताना मला आज आनंद होत आहे.

भारतीय राज्यघटनेची अनुसूची व महाराष्ट्र महापालिका अधिनियमांमधील विविध तरतुदीनुसार स्थानिक स्वराज्य संस्थांची संविधानिक कर्तव्य दिलेली आहेत. त्यानुसार स्थानिक स्वराज्य संस्थांचे उत्पन्नाचे स्त्रोत व उपलब्ध साधन सामग्रीचा सारासार विचार करून व त्यावर आवश्यक त्या उपाययोजना करून अर्थसंकल्पामधील अत्यावश्यक बाबीवर वाजवी व पुरेसी तरतूद करणे आवश्यक आहे.

अमरावती महानगरपालिकेच्या क्षेत्राचा विचार करता सुमारे **60%** क्षेत्र हे विकसित असून **40%** क्षेत्र हे विकसनशील आहे. विकसित क्षेत्रामधून प्रामुख्याने कर संकलनाद्वारे मनपास उत्पन्न प्राप्त होते. महानगरपालिकेला विकसित भागाबरोबरच विकसनशील भागाबाबत मोठ्या प्रमाणात विकासात्मक कामे करावी लागतात, याचाही विचार येथे करण्यात आलेला आहे.

सन **2025-26** चा अर्थसंकल्प सादर करताना नमुद करावसे वाटते की , सन **2024-25** या आर्थिक वर्षात सर्व साधारण आर्थिक परिस्थिती असून सुद्धा अमरावती महानगरपालिकेने आर्थिक स्थितीचे भान ठेवून शहराचा समतोल विकास साधन्याचा प्रयत्न केला आहे.

अमरावती शहराला पूर्ण देशातील ड वर्ग महानगरपालिकेत केंद्र शासनाच्या “ स्वच्छ वायु सर्वेक्षण” स्पर्धेत 10 लाख लोकसंख्या आतील शहर संवर्गातील सर्वेक्षणामध्ये, देशातील “द्वितीय” क्रमांकाचा पुरस्कार मिळालेला असुन पुरस्कार राशी रु, 50 लक्ष आहे, स्वच्छ वायु असलेल्या अमरावती शहराच्या हा अभिमान आहे. त्याच बरोबर “माझी वसुंधरा” मध्येही विभागीय स्तरावर अमरावती महानगरपालिकेला “प्रथम” क्रमांकाचा रु.**1.50** कोटीचा रोख पुरस्कार देऊन अमरावती महानगरपालिकेला सन्मानित करण्यात आलेले आहे. यामुळे आम्ही अमरावती शहराचे पर्यावरण स्वच्छ राखण्याच्या दृष्टिने अधिक जवाबदार झालो आहोत, व त्याकरीता आम्ही सातत्याने प्रयत्न करणार आहोत. त्याकरीता अमरावतीकर नागरिकांचे सहकार्य अपेक्षित आहे. व तशी आम्हास खात्री आहे.

केंद्र शासनाचे पत्र क्र. F.No.44(1)/PF-S/2023-24 (CAPEX)(Pt.), दिनांक 19 जून 2023 अन्वये नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थेने आपली भांडवली गुंतवणुक वाढवून 15 व्या वित्त आयोगाच्या अटीची पुर्तता करण्यांकरीता संस्थेने त्यांचा पालिका सिमेअतंर्गत असलेल्या मालमत्ताचे सर्वेक्षण व पुर्नमुल्यांकन करुन त्यासाठी Prepration of road map for Property tax governence reforms for all stage of property tax implementation या मार्गदर्शक सुचनाप्रमाणे सन 2023-24 या आर्थिक वर्षात मालमत्तांचे सर्वेक्षण करुन पुर्नमुल्यांकन करण्यात आले होते. त्याप्रमाणे सर्व मालमत्तांधारकाना सन 2023- 24 व 2024- 25 चे नविन मुल्यांकन नुसार देयके देण्यात आली होती, परंतु शासनाने सदर पुर्नमुल्यांकनास स्थगिती दिल्याने सन 2024-25 या आर्थिक वर्षात मालमत्ता करा द्वारे प्राप्त होणा-या महसुलात मोठ्या प्रमाणात तुट निर्माण झाली आहे. तथापि मालमत्ता कराचे उत्पन्न सन 2024-25 या आर्थिक वर्षात वाढविण्याचे दृष्टिने जुन्या थकित करावर विशेष सवलती देउन महसूलात भर आणण्याचा प्रयत्न करण्यात येत आहे.

सद्यस्थितीत अर्थसंकल्प तयार करणे अत्यंत जिकरीचे झालेले असले तरी विविध कारणाने उत्पन्नात तुट निर्माण होत असल्याने नागरिकांचा आशा अपेक्षा व सोई-सुविधाची मागणी महसुलातुन पुर्ण करणे शक्य नाही. या करिता आम्ही उत्पन्नाचे स्रोत शोधण्याचा प्रयत्न करुन तसेच उपलब्ध असलेल्या संसाधनाच्या पुर्ण कार्यक्षमतेने उपयोग करुन किमान नागरिकांना धावयावयाचा मुलभुत सोई-सुविधा जसे आरोग्य, शिक्षण, पाणि पुरवठा, स्वच्छता याबाबी वर आम्ही लक्ष केंद्रित करीत आहोत. व त्यानुसार अर्थसंकल्पाची वैशिष्ठये खालील प्रमाणे निर्धारीत करीत आहोत.

सन 2025 -26 च्या अर्थसंकल्पाची वैशिष्ट्ये :

- **आरोग्याच्या सोईसुविधांचा विस्तार करणे या अंतर्गत विवक्षित क्षेत्रातील नागरिकांसाठी आरोग्य सुविधा पुरविण्यासाठी २९ ठिकाणी शासनाचे आरोग्य मंदिरे प्रस्तावित होती त्यापैकि २० आरोग्य मंदिरे कार्यन्वीत झालेली असुन ती पुर्ण क्षमतेने सुरु आहे. व उर्वरीत 9 आरोग्य मंदिरे या वर्षी कार्यान्वीत करण्यात येईल. या शिवाय पालिकेचे ९ प्राथमिक आरोग्य केंद्रात आवश्यक त्या सुविधा निर्माण करुन त्या कार्यान्वीत करणे व त्या पुर्ण क्षमतेने उपयोगात आणण्यात येवुन सर्व सामान्य नागरिकांसाठी उचित आरोग्य सेवा उपलब्ध करण्यांकरीता आम्ही प्रयत्नशील आहोत. करिता आरोग्य सोई-सुविधा या अर्थसंकल्पीय शिर्षात 1३०.७५ कोटी इतकी तरतूद करण्यात आलेली असुन ती एकूण खर्चाच्या ३२.६३ टक्के इतकी आहे.**

- **अमरावती शहरवासीयांना स्वच्छतेचे महत्व कळविण्यासाठी जनजागृत्ती करुन तसेच घराघरातुन कचरा संकलनात सुसुत्रता आणण्यांत येवुन घनकचरा व्यवस्थापन सक्षमतेने करुन स्वच्छतेच्या दर्जेदार मुलभुत सोई सुविधा पुरविण्यासाठी आम्ही संकल्पीत आहोत.**

- अमरावती शहराला संत गाडगेबाबा व राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज यांचे विचारांचा वारसा लाभला आहे. त्यानुसार " स्वच्छ, सुंदर, हिरवे " शहर करण्याच्या दृष्टिने तसेच स्वच्छ पर्यावरण राखण्याचा आम्ही प्रयत्न करु.
- अमरावती महानगरपालिका शाळांचा शैक्षणिक दर्जा वाढविण्यासाठी सर्व ६३ शाळा डिजीटल झालेल्या असुन सर्व वर्ग खोल्या डिजीटल करण्याचे प्रस्तावित आहे. सुसज्ज ग्रंथालय निर्माण करण्यात आलेले आहे. शाळेच्या ईमारतीचे नुतणीकरण करुन मुलां करीता व मुलीं करीता स्वतंत्र स्वच्छता गृह निर्माण करण्यत येत आहे. मुलीं करीता ची "**Vending Machine**" ची व्यवस्था करणे. या सर्वांकरीता २५-२६ च्या अर्थसंकल्पात ६९.७६ कोटी निर्धारीत केलेला असुन तो एकुण खर्चाच्या १७.४१ टक्के इतका आहे.
- समग्र शिक्षा अभियाना अंतर्गत महानगरपालिका क्षेत्रातील अलिमनगर येथील शाळेते इमारती करीता रु. २ कोटी प्राप्त झाले असुन त्याची कार्यवाही करण्यात येत आहे.
- शहराच्या सौदंर्यीकरणच्या दृष्टिने मागील दोन वर्षापासुन कामे करण्यात येत असुन मुख्य चौकांचे सौंदर्यीकरणाची कामे पुर्ण झाली आहे. तसेच उर्वरीत चौकाची सौदंर्यकरणाची कामे प्रगतीपथावर आहे. तसेच प्रमुख रस्त्यांवर, उड्डाण पुलावर हायमास्ट डेकोरेटिव्ह लॅम्प लावण्याचे काम लवकरच पुर्ण करणार आहोत.
- शहरातील वाढते अतिक्रमण लक्षात घेऊन अतिक्रमण पथके तयार करण्यात येवून शहरातील रस्ते सुचारु वाहतूकीसाठी मुक्त करण्याची प्रक्रिया निरंतर सुरु ठेवण्यात येईल ज्यामुळे अतिक्रमण करण्यास कोणीही धजावणार नाही याची दक्षता घेण्यात येईल.
- अमरावती शहराचा मध्यवर्ती भागात असलेली " शिवटेकडी" येथे शिवसृष्टी निर्मिती करीता जिल्हा विकास योजने अंतर्गत निधी प्राप्त करुन पर्यटनाच्या दृष्टिकोणातून परिसर विकसित करण्याचे उद्दिष्ट आहे.
- युवक कल्याण या संकल्पनेत युवकांकरीता स्पर्धा परिक्षा तयारी साठी अस्तित्वात असलेल्या मार्गदर्शन केंद्रा व्यतिरिक्त इतर ठिकाणी नविन मार्गदर्शन केंद्र स्थापित करणे, ज्यामुळे जास्तीत जास्त युवकांना त्याचा लाभ घेता येईल. त्याचप्रमाणे युवक व्यवसायभिमुख होण्यासाठी वेळोवेळी व्यावसायिक मार्गदर्शन सत्र आयोजित करण्याचे प्रस्तावित आहे.
- शासनाच्या नगरोत्थान कार्यक्रम- शहर विकास आराखडा नुसार रस्ते विकास कामाचे नियोजना अंतर्गत शासन निधी व मनपा समभाग निधीने पुर्ण करण्याचा प्रयत्न करण्यात येईल.
- सामाजिक सुरक्षा अंतर्गत अग्निशमन सुविधांचे बळकटीकरण व नुतणीकरण करणे जेणे करुन अग्निशमन व आपातकालीन सेवा निर्धारीत वेळेवर सक्षमतेने पुरविण्या करीता **24 X 7** तास तत्पर ठेवणे. यात प्रामुख्याने अमरावती कडील दक्षिण भागात बडनेरा परिसरात मुख्य अग्निशमन केंद्र स्थापन करण्यात आले असुन त्याचे काम सन 2025-26 या आर्थिक वर्षात पुर्ण होवुन कार्यान्वीत करण्यांत येईल. त्याचप्रमाणे

रहाटगांव येथे अग्निशमन उपकेंद्राची निर्मीती कार्य सुरु असुन ती सुद्धा पुढील आर्थिक वर्षात कार्यान्वीत करण्यात येईल.

- स्वच्छ पर्यावरण राखण्याच्या दृष्टिने मृत लहान/ मोठ्या जनावरांची शवदाहीनी कार्यान्वीत करण्यात येईल.
- घनकचरा प्रकल्प व्यवस्थापन अंतर्गत शहरातील जमा होणा-या कच-यावर जैविक प्रक्रिया प्रकल्प भाग- 2 (फेज-2) अकोली येथे पुर्ण करण्यात येवुन कार्यान्वीत करणे.
- लोकसेवा हक्क अधिनियम -2015 नुसार नागरिकांना द्यावयाचा सोई-सुविधा निर्धारीत वेळेत देण्याकरीता विशेष सुविधा केंद्राची निर्मिती करुन ती कार्यान्वीत करणे व त्या नुसार नागरिकांची सनद अद्यावत करणे.

सन 2024-25 चा सुधारीत व सन 2025-26 चा प्रस्तावित अर्थसंकल्पीय अंदाज

(महसुली उत्पन्न व महसुली खर्चाचा गोषवारा)

महसुली उत्पन्न

तपशिल	2024-25 मुळ अंदाज	2024-25 सुधारीत	2025-26 प्रस्तावित
प्रारंभिक शिल्लक	23.55	17.73	1.03
1.मनपा दर व कर	394.55	321.10	337.21
2.विशेष अधि. खालील वसुली	--	--	--
3.करआकारणी व्यतिरिक्त इतर शास्ती	20.30	14.68	15.30
4.अनुदाने व अंशदाने	48.16	40.09	42.12
5.संकीर्ण	9.48	6.10	6.57
6.मनपा स्वनिधी साठी कर्ज उभारणी/सहभाग परत	--	--	--
7.एकुण महसुली उत्पन्न	472.49	381.97	401.20
प्रा.शिल्लक धरुन एकुण महसुली उत्पन्न	496.05	399.71	402.03

महसुली खर्च (रुपये कोटीत)

तपशिल	2024-25 मुळ अंदाज	2024-25 सुधारीत	2025-26 प्रस्तावित
1.सा.प्र.विभाग	137.83	129.35	135.76
2.सार्वजनिक सुरक्षितता	28.17	25.22	25.42
3.आरोग्य सोयी सुविधा	170.45	146.98	130.75
4.शिक्षण विभाग	68.34	64.55	69.76
5.अनुदाने व अंशदाने	0.05	0.05	0.10
6.संकीर्ण	6.50	1.00	6.60
7.भांडवली खर्च (मनपा स्व. निधी)	82.84	30.89	31.36
एकुण महसुली खर्च	495.27	398.68	400.66
अखेर प्रस्तावित शिल्लक	0.78	1.03	1.57

अमरावती महानगर पालिका, अमरावती
सन 2025-26 चे अर्थसंकल्प महसुली उत्पन्न व खर्च

महसूली उत्पन्न (कर व करेत्तर)

महसूली खर्च (प्रस्तावित)

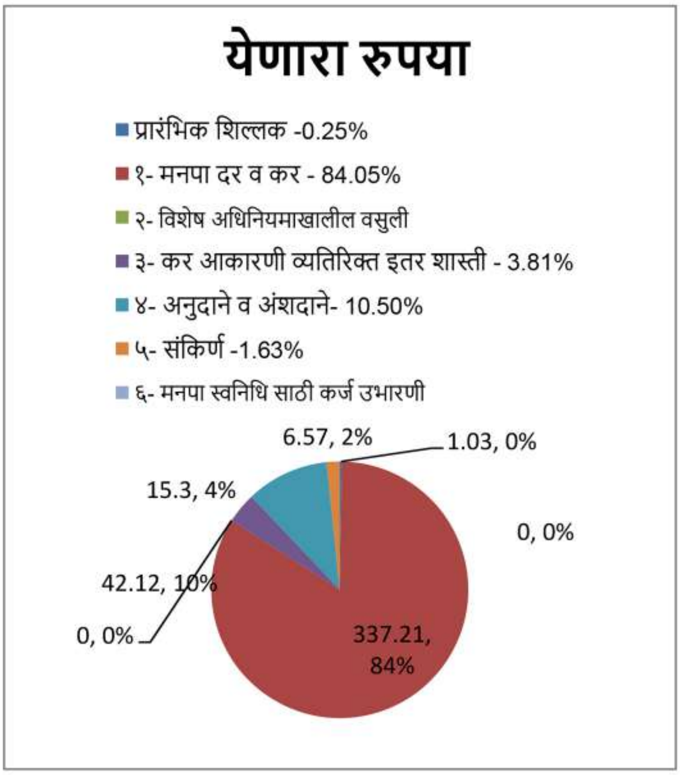

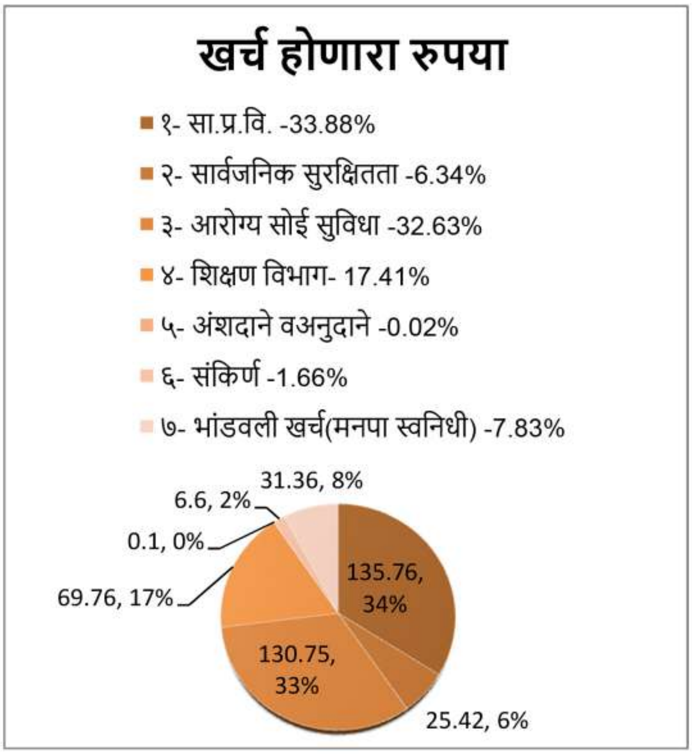

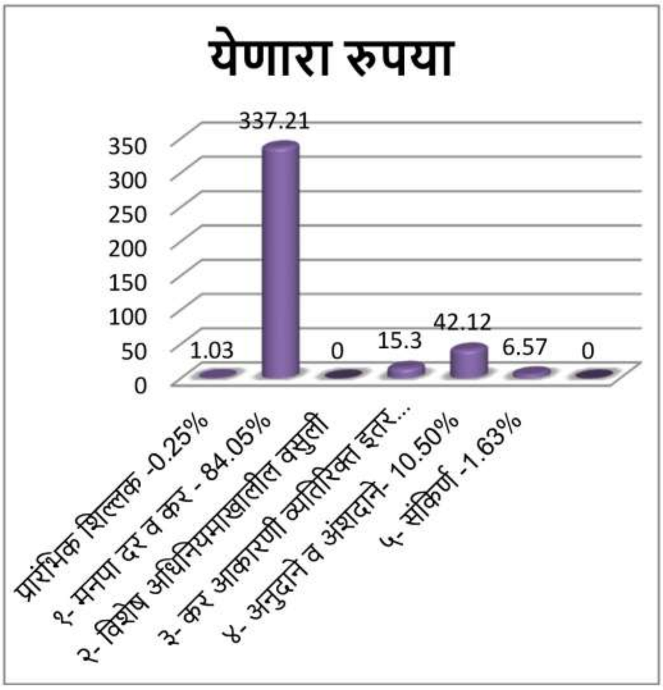

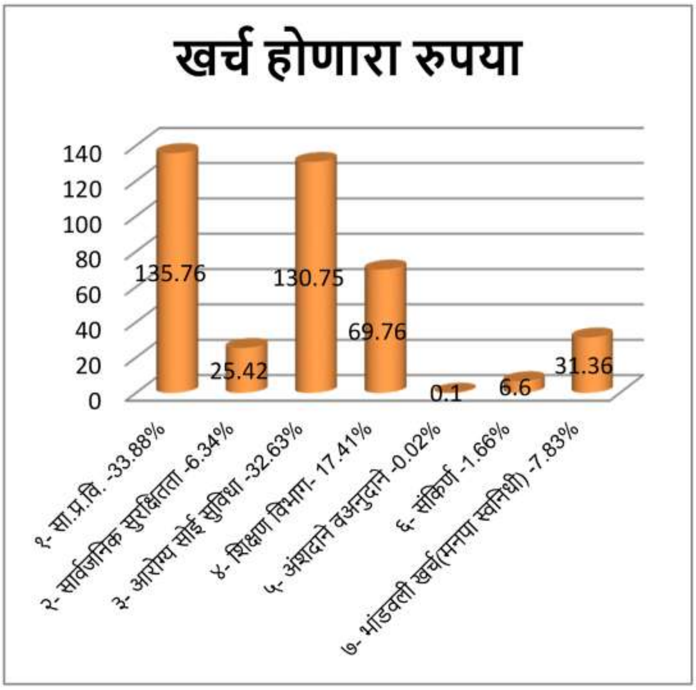

सन 2024-25 चा सुधारीत व सन 2025-26 चा प्रस्तावित अर्थसंकल्पीय अंदाज
(भांडवली उत्पन्न व भांडवली खर्चाचा गोषवारा)

भांडवली उत्पन्न

तपशिल	2024-25 मुळ अंदाज	2024-25 सुधारीत	2025-26 प्रस्तावित
प्रारंभिक शिल्लक	102.16	132.64	144.23
1.मनपा विशेष निधी	41.66	23.97	29.37
2.शासकीय अनुदाने	396.76	182.61	274.59
3.एकूण भांडवली उत्पन्न	438.42	206.61	303.97
एकुण भांडवली उत्पन्न (आ.शि. धरुन)	540.58	339.24	448.20

भांडवली खर्च (आकडे कोटीत)

तपशिल	2024-25 मुळ अंदाज	2024-25 सुधारीत	2025-26 प्रस्तावित
1.मनपा विशेष निधी	35.29	27.11	29.37
2.शासकीय अनुदाने खर्च	402.61	167.90	286.90
3.एकूण भांडवली खर्च	437.89	195.01	316.28
4.अखेरची भांडवली शिल्लक	102.69	144.23	132.92

सन 2024-25 चा सुधारीत व सन 2025-26 चा प्रस्तावित अर्थसंकल्पीय अंदाज

(असाधारण ऋण व निलंबनाचा गोषवारा) (आकडे रुपये कोटीत)

तपशिल	2024-25 मुळ अंदाज	2024-25 सुधारीत	2025-26 प्रस्तावित
प्रारंभिक शिल्लक	18.39	18.24	16.45
1.असाधारण ऋण व निलंबन	14.79	15.56	20.80
2.एकूण असाधारण ऋण व निलंबन	14.79	15.56	20.80
3. एकुण असाधारण ऋण व निलंबन (आ.शि. धरुन)	33.19	33.96	37.26

तपशिल	2024-25 मुळ अंदाज	2024-25 सुधारीत	2025-26 प्रस्तावित
1.असाधारण ऋण व निलंबन	14.80	17.50	22.80
2.एकूण असाधारण ऋण व निलंबन	14.80	17.50	22.80
3.अखेरची शिल्लक	18.40	16.46	14.46

सन 2025-26 चा प्रस्तावित अंदाजपत्रकाचा गोषवारा

अ.क्र.	तपशिल	महसूली	भांडवली	असाधारण ऋण व निलंबन	एकूण
1	प्रारंभिक शिल्लक	1.03	144.23	16.45	161.71
2	एकूण उत्पन्न	401.20	303.97	20.80	725.97
3	प्रारंभिक शिल्लक धरुन एकुण उत्पन्न	402.23	448.20	37.26	887.69
4	एकुण खर्च	400.66	316.28	22.80	739.74
5	अखेरची शिल्लक	1.57	131.92	14.46	147.95

सन २०२5-26 या वर्षात महानगरपालिकेची प्रारंभिक शिल्लक रु. **161.71** कोटी या मध्ये महसूली शिल्लक रु. **1.03** कोटी, भांडवली शिल्लक रु. **144.23** कोटी, असाधारण ऋण व निलंबन शिल्लक रु. **16.45** कोटीचा समावेश आहे. व सर्व बाजूने मिळणारे महसूली उत्पन्न रु. **401.20** कोटी, भांडवली उत्पन्न रु. **303.97** कोटी, असाधारण ऋण व निलंबन उत्पन्न रु. **20.80** कोटी चा समावेश आहे. असे एकूण रु **725.97** कोटी इतके उत्पन्न अपेक्षित केलेले आहे. परंतु भांडवली खर्चा करीता प्रारंभिक शिल्लक रु. **144.23** कोटी व भांडवली उत्पन्न रु. **303.97** कोटी असे एकूण रु. **448.20** कोटी प्राप्त निधीचा विनियोग शासनाने घालुन दिलेल्या अटी व शर्तीनुसार करावा लागतो, त्यामुळे मनपा कडील प्रारंभिक महसूली शिल्लक रु. **1.03** कोटी व मनपा चे एकूण महसूली उत्पन्न रु. **401.20** कोटी असे एकूण रु. **402.23** कोटी एवढे महसूली उत्पन्न असुन यामधुनच मनपा ला थकित व आवश्यक खर्चाची कामे करावी लागतात.

सन २०२5-26 करीता एकूण खर्च **739.74** कोटी इतका अपेक्षित आहे, यामध्ये महसूली खर्च रु. **400.66** कोटी, भांडवली खर्च रु. **316.28** कोटी व असाधारण ऋण व निलंबन खर्च रु. **22.80** कोटीचा समावेश आहे. वर्षाअखेर महसूली अखेरची शिल्लक रु. **1.57** कोटी, भांड़वली अखेरची शिल्लक रु. **131.92** कोटी, व असाधारण ऋण व निलंबन अखेरची शिल्लक रु. **14.46** कोटी, अशाप्रकारे एकूण रु. **147.95** कोटी शिल्लक राहील.

सन २०२5-26 या आर्थिक वर्षात नविन मालमत्ता कराच्या कक्षेत आणल्यामुळे तसेच सुधारीत दराने कर आकारणी करण्यात येत असुन महसूली उत्पन्नाचे इतर स्त्रोत वाढविण्यासाठी प्रयत्न करण्यात येतील.

सन **2025-26** चा अर्थसंकल्प सादर करताना आर्थिक स्त्रोतांचा तसेच महानगरपालिकेकडून अमरावतीकर नागरिकांच्या असलेल्या अपेक्षांचा योग्य तो ताळमेळ घालून, अमरावती शहर स्वच्छ, सुंदर, प्रदूषण मुक्त होऊन महानगरपालिकेतर्फे सेवा दर्जेदार , वेळेवर उपलब्ध करून देण्याच्या आशावादी दृष्टिकोनातून हा अर्थसंकल्प आम्ही अमरावतीकर नागरिकांसाठी समर्पित करीत आहोत.

धन्यवाद !!

(सचिन कलंत्रे, भा.प्र.से)
आयुक्त तथा प्रशासक
अमरावती महानगरपालिका, अमरावती.

अमरावती महानगरपालिका,
अमरावती

अंदाजपत्रक

२०२५ – २०२६